

Milina Chlebová

CHOV KOŽUŠINOVÝCH ZVIERAT- rodinná farma s chovom činčíl

Areály fariem živočišnej výroby majú spĺňať z hľadiska urbanizmu a z hľadiska architektonického a prevádzkového riešenia určité požiadavky týkajúce sa ochrany životného prostredia. Tieto areály sú budované mimo obytnej zóny za ochranným pásmom – ochrannou zónou zelene.

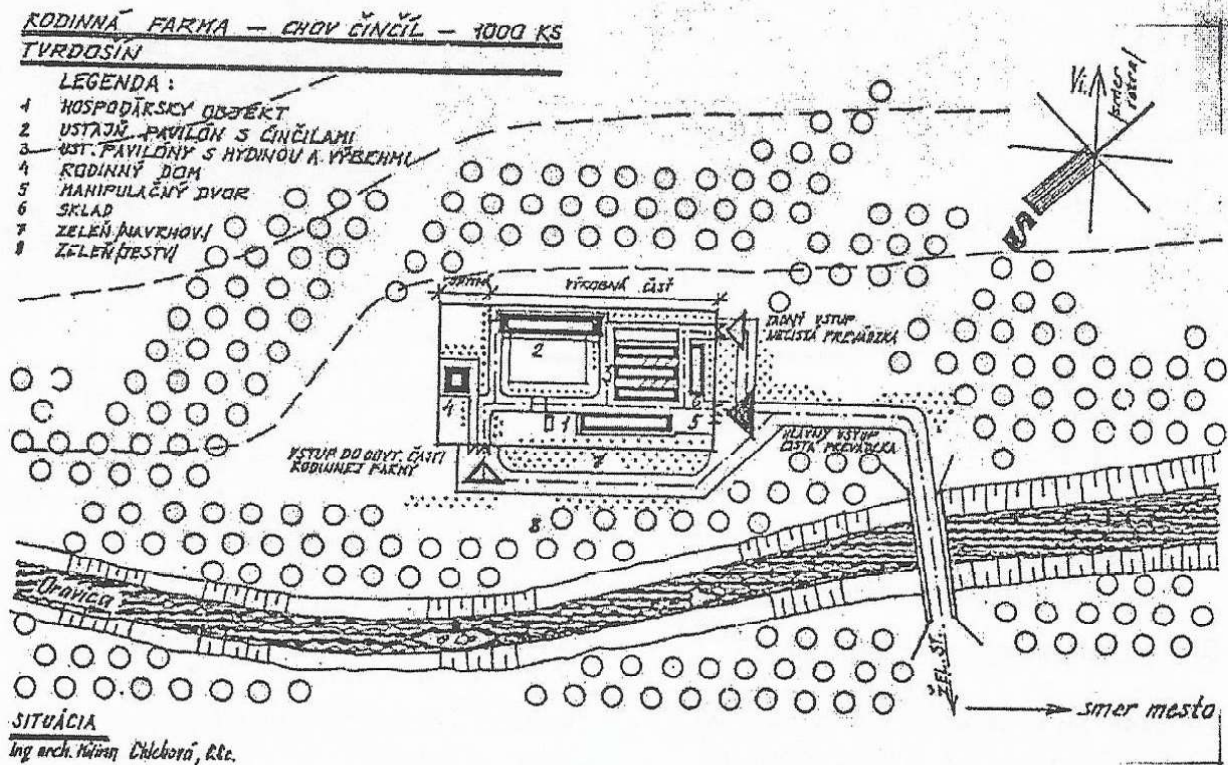
Výstavba fariem vo vzťahu sídlo a krajina

Situovanie fariem má spĺňať princípy rešpektujúce faktory, ktoré ovplyvňujú hľadanie ideálnej polohy pre takéto hospodárstvo s ohľadom na obytnú zónu i na vzťah k prírodným danostiam prostredia: to znamená predpísanú vzdialenosť od

obytnej zóny, ochrannú zónu zelene, smer prevládajúcich vetrov, ochranu vodného toku a situovanie chovných pavilónov v smere sever – juh.

Stavby pre chov činčíl

Areál farmy združuje okolo hospodárskeho dvora výrobné objekty s chovom činčíl, ale aj ďalšie pavilóny, v ktorých môže byť umiestnená pridružená výroba, napríklad chov hydiny vodnej i hrabavej, alebo ošípaných či pštrosov. V hospodárskom objekte sú sústredené sklady a miestnosti zabezpečujúce plynulú prevádzku celej farmy.

Rodinný dom so záhradkou na zeleninu, stromy a záhony okrasných kvetov dotvárajú estetický vzhľad obytnej časti hospodárskeho dvora.

V riešení výrobných a prevádzkových objektov, v situovaní výbehov, cestičiek vo vnútri areálu i v novozaloženej rastúcej zeleni treba sledovať dobre premyslený zámer uskutočňovaný odborne, ekonomicky a starostlivo i z hľadiska ochrany životného prostredia a z hľadiska ochrany životného

prostredia chovaných kožušínových a hospodárskych zvierat.

Dodržiavanie hygienických a veterinárnych princípov vo farme je zabezpečené aj situovaním asanačného brodu a v úzadí farmy sklodom odpadu a spaľovňou.

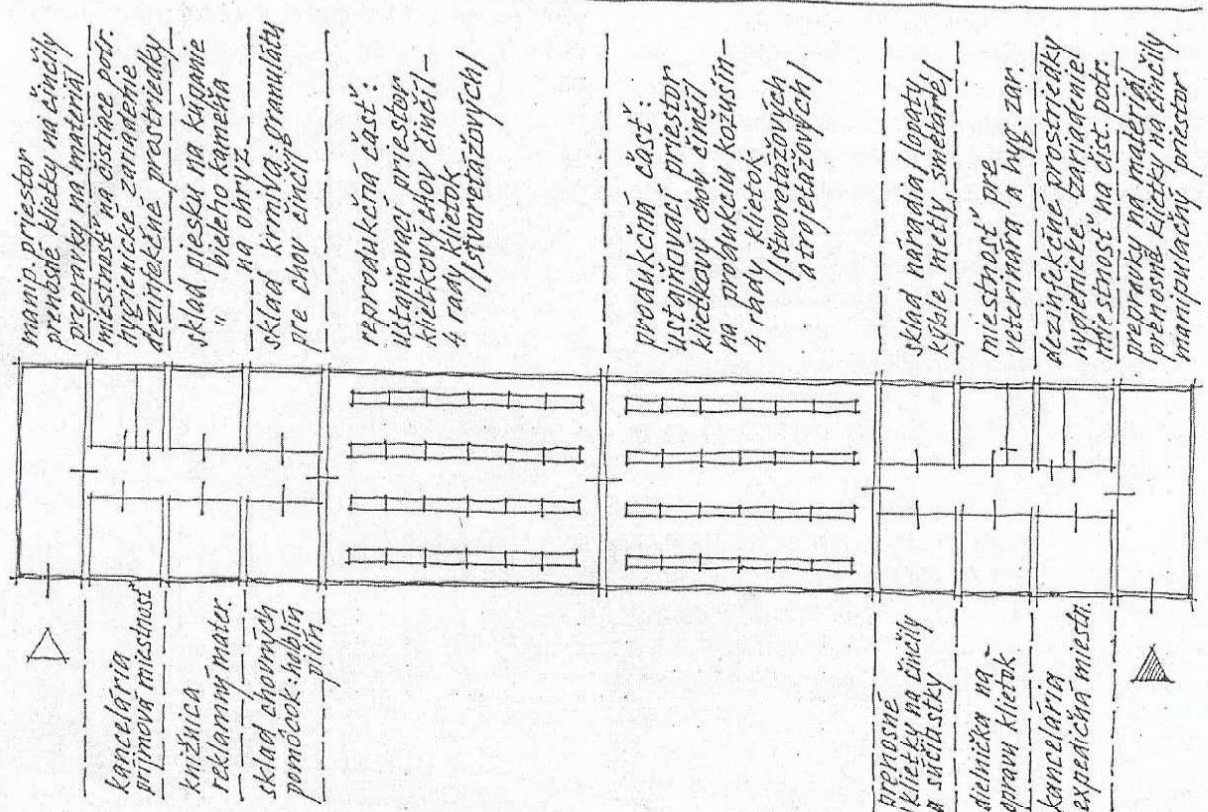
Architektonické riešenie objektov má byť jednoduché, pretože sa jedná o vysoko účelovú architektúru, vyhovujúcu potrebám ustajnených chovných zvierat.

Jednoduché horizontálne línie a použitý materiál zodpovedajú praktickým požiadavkám a estetickým princípom vzhľadu takýchto areálov a objektov.

Hlavné výrobné, čiže ustajňovacie pavilóny bývajú rozmerovo najväčšie a slúžia na ustajnenie činčil. Priestorovo ich členíme na reprodukčnú časť, čiže na ustajňovací

priestor činčil s mláďatami a časť na ustajnenie činčil chovaných pre produkciu vzácnych kožušinových koží. Pavilón činčil je vybavený v bočných sekciách skladmi krmiva, podstielky, ďalších pomôcok a náradia a hygienickými zariadeniami pre veterinárnych pracovníkov a pre ošetrovateľov kožušinových zvierat z radov rodinných príslušníkov.

Dispozičné schéma pavilónu na kliečkový chov činčil.

Chov a kliečkové ustajnenie činčil

Väčšinou sa stretávame s chovom sivo – tmavomodrých činčil, to je ich pôvodná a najžiadanejšia farba, ale rokmi sa vytvorili aj rôzne iné farebné mutácie. Činčily majú nádhernú hustú kožušinu so zaujímavým zvlnením, preto je ich kožušina najvzácnejšia a kožuchy z nej sú najdrahšie.

Činčila má pôvod v juhoamerických Andách a Kordillérach v Chile, Bolívii a Argentíne. Činčily sú hlodavce podobné tučnej veveričke, sú bystré, čulé, majú dobrú pohyblivosť, sú milé a preto sa chovajú aj pre zábavu a vo veľkom počte na farmách práve pre kožušinu. Živia sa rastlinami a korenkami, ale aj granulovaným krmivom,

ktoré je v domácich kliečkových chovoch veľmi praktické.

Kliečky pre činčily vyrábané v súčasnosti sú vybavené všetkým, čo tieto zvieratká potrebujú pre svoj život a produkciu koží. U jednotlivých chovateľov sú technológie chovu odlišné. Niektorí chovajú činčily v kliečkach spojených chodbičkou v zostave 1 samček + 3 samičky alebo 1 + 4 činčily. Samičky majú na krku založené plastové krúžky ako golieriky, ktoré im zabraňujú prejsť do iných kliečok, aby nedochádzalo medzi nimi k agresivite. Voľný prístup k činčilám má len samček, ktorý sa môže s nimi spáriť.

Bežne možno chovať činchily v pároch, čo sa zatiaľ javí u drobnochovateľov ako najosvedčenejší systém. Výrobcovia však vytvorili viacero druhov klieťok – napríklad klieťky pre činchily s mláďatami alebo klieťky na individuálne ustajnenie činchíl určených na kožkovanie, aby sa kožušina nepoškodila.

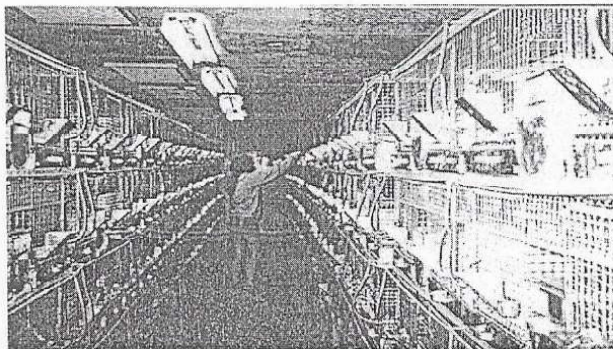
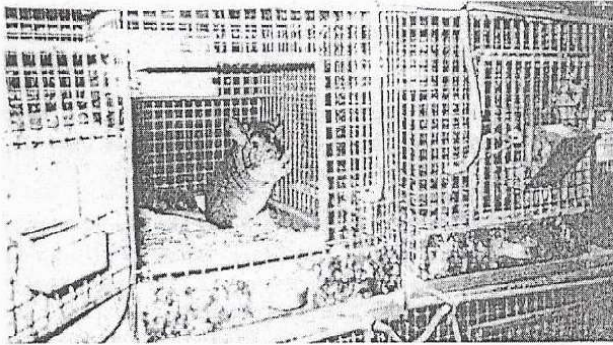

Foto: Martin Chlebo

Všetky typy klieťok majú zabudované krmidlá na granulované krmivo so zásobníkmi (prípadne aj senníky), napájačky a vyberateľné dno, aby sa dalo čistiť. Podľa určenia, ku ktorej kategórii klieťky patria, sú vybavené búdkami na kotenie, vaničkami na kúpanie a lavičkami na sedenie pre činchily. Vo vyberateľnom dne by mali byť nasýpané hobliny alebo piliny, je to nasiakavý materiál vhodný pre tieto účely. Činchily sú veľmi čistotné a takmer bez zápachu.

Miestnosť, kde sa činchily chovajú, má byť vetrateľná, ale bez prívianu. Najideálnejšia je murovaná s ľahko čistiteľnými dlaždicami. Klieťky môžu byť zoradené vedľa seba horizontálne aj vertikálne (až v 3 – 4 vrstvách), umiestnené minimálne 50 centimetrov od stien. Voľný chov celej skupiny v jednej klieťke sa pre bitky a poranenia neodporúča.

Rozmnožovací chov činchíl má svoje zákonitosti a v jeho priebehu musíme sledovať dosiahnutie určitých štandardných ukazovateľov, ale aj nárokov na reprodukciu a jej kvalitu.

Gravidita činchíl trvá 111 dní. Po narodení zostávajú osrstené mláďatá - môžu byť až tri, ktoré vidia a majú prerazané zúbky, u matky 6–8 týždňov. Po ich odstavení sa môže samička do 35 dní spáriť, takže možno rátať s dvomi vrhmi do roka. V reprodukcii pripadajú priemerne 3 mláďatá na 1 samičku.

Mláďatá sa chovajú v skupinách do veku 3 až 4 mesiacov. Potom sa chovajú jednotlivo. Váha dospelého zvieratá je 420 – 500 gramov. Činchily, ktoré sú určené na kožkovanie, vyžadujú od šiestich mesiacov zvýšenú pozornosť. V snahe získať od nich kvalitné kožušiny je najvhodnejšie ich umiestniť v priestore, kde je regulovateľné osvetlenie, teplota i vlhkosť vzduchu. Vo veku deviatich mesiacov sa robí kontrola zrelosti kožušiny. V klimatizovanom priestore pobudnú činchily 9 – 12 mesiacov, až kým sú vhodné na kožkovanie. Kvalita kožušiny sa posudzuje podľa farby, hustoty a výšky vlasu. Farba na brušku musí byť biela, jasne ohraničená a na chrbte od hlavy po chvost čo najtmavšia.

Predpokladaný vývin aktivít v tejto záujmovej činnosti v súčasnosti i do budúcnosti sa javí ako reálny formou veľkochovov v súkromnej podnikateľskej sfére a v drobnochovateľstve.

Literatúra

1. CHLEBOVÁ-CHOLVÁDOVÁ, Milina: Návrh fariem pre V-HD uplatnením progresívnych foriem výstavby. KDP. Bratislava, ES SVŠT 1980.
2. MALÍK, Vladimír a kol: 1000 rád pre drobnochovateľov. Bratislava, Príroda 1982.
3. MALÍK, Vladimír: Atlas malých hospodárskych zvierat. Bratislava, Príroda 1990.
4. CHLEBOVÁ, Milina: Chov činchíl. Nové línie, jeseň 1996.

Resumé

The article tackles the problem of chinchilla breeding. Chinchilla is the smallest herbivorous fur animal. They are bred in cages. The article stresses the need for environmental requirements in the sense of environment protection as well as the protection of breeder's labour conditions. Location of family farms of this type and their architectural solution should conform with the set principles of expediency and aesthetics..